1e Jaargang, nummer 50, 7 december 2024

REFO TIJD

Blad van het Instituut voor Calvinistische Studiën i.s.m. de Nederduits Gereformeerde Kerk (1571) - De moederkerk van Nederland sinds 1579. ‘Geen kerk zal over een andere kerk heersen, geen taakuitvoerder over de andere taakuitvoerder.’ (Kerkorde Emden, 1571)

In dit nummer : Van Da Costa tot Kuyper - de twee reveils in de jaren 1800, en Begrijpt gij wat gij leest ?

VAN DA COSTA TOT KUYPER - DE TWEE REVEILS IN DE JAREN 1800

Isaac Da Costa (1798-1860) stelde dat de vrome herderlijk moest zijn. Wat zou de liefde waard wezen als het alleen maar het tijdelijke en lichamelijke op het oog heeft en geen mededogen heeft met de ziel, stelde Da Costa. Het uit zich in het wrede moorden en het onthouden van het Woord, oftewel het geestelijke onderwijs. Het herderlijke zet zijn leven in voor de schapen, stelde Da Costa, maar de huurling vlucht weg van de schapen als de wolf komt. We hebben dit zien gebeuren in de wereld. De grote wolven van psychiatrie, vullingendwang en vaccinatie-dwang kwamen over de aarde, en de lichtere kerken hebben hiermee onderhandeld en gehoereerd. Met allerlei instituties en sectes werkten zij samen om hoogbegaafde kinderen te vervolgen, om eventuele kerkhervormers tegen te gaan, en zo werd de lichtere kerk tot secte. Zij was wereldgezind geworden. Geen herder, maar huurling. Alles was gebaseerd op vergeving en verdraagzaamheid toen de wolven kwamen, en die werden zo door de huurlingen binnengehaald. Alles ging om genade, geloof en vertrouwen, en er werd geen strijd tegen de zonde gevoerd. Men zette hun leven niet in voor de schapen. Men had hun leven lief. De wolven maakten hier handig gebruik van. Da Costa waarschuwde tegen de valse vergeving en de valse verdraagzaamheid. Het waren wolven in de kerk binnengeslopen. Het ging ten koste van de schapen. Die werden geslacht. Daartoe kwam de dief, om te stelen, te slachten en te verderven.

Ze willen het niet horen, de lichtere kerken. Ze gaan rustig door op hun wereldgezinde paden. Ze hebben het kruis licht gemaakt, opdat hun vlees er niet door beledigd of aangetast wordt. Ze hebben een gouden laagje over het kruis gegoten, de ruwe kantjes verwijderd. Het is het gouden gelukskruis van de new age. Het is het Laodiceaanse, lauwe kruis. F. Mallan waarschuwde tegen deze Brave Hendrik-godsdienst. (De Wachter Sions, 16/4, 1987)

Da Costa stelde in het tiende deel van zijn bijbellezingen dat de valse leraar de zielen in hun zonden zoekt te sterven. Zij onderwijzen hun kinderen niet. Zij bewapenen hun kinderen niet. Er zijn grote lekken in de opvoeding, en in wezen is dit, stelt Da Costa, omdat de schapen niet van de huurling zijn. De huurling is de vijand die de schapen heeft overgenomen en komt om te slachten. Het is geen herder, maar een slager.

Och volk, klaagt toch over de zonden, en niet over het oordeel. De oordelen des Heeren zijn goed en waarachtig, en die zijn voor onze bescherming. Het is de goede herder die optreedt tegen de wolf. Zo kun je de herder herkennen. Ze dragen een zekere woede in zich, een verontwaardiging over de zonde en het onrecht. Waar zijn zulke herders vandaag de dag nog te vinden ?

Het geloof is tot formulier geworden vandaag de dag, stelde Da Costa, maar waar is het hart van de herder ? Het ‘uw wil geschiede’ is geen vrucht die je van de bomen zomaar plukt, maar een vrucht van het ernstig worstelen met God in Getsemané, stelt Da Costa, want de mens moet eerst moe en uitgeput zijn van krachten.

Da Costa was overigens wel een hopeloze romanticus, een sentimentalist, en ook de Wachter Sions waarschuwde dat het Reveil een zwakheid had en zekere grondvesten miste. Het miste de bezieling van de latere Afscheiding van 1834. (De Wachter Sions, 8/6, 1972, 30/5, 1974)

De wachter Sions noemde het Reveil nuttig, maar ook te aristocratisch en individualistisch. Het was wel een belangrijke grondslag voor de verdere strijd, wat zou leiden tot 1834. Het was ook de grondslag voor het neo-calvinistische reveil van Abraham Kuyper in de jaren 1880 en 1890. De Wachter Sions noemde Kuyper als de mobilisator die het gereformeerde volk verzamelde om als een generaal met zijn gereformeerde leger de strijd aan te voeren tegen het opdringerige modernisme en liberalisme. De Wachter Sions noemde het werk door Kuyper verricht in dat opzicht ongelooflijk en grenzende aan het onmogelijke. Zo kon hij de tijdsgeest een halt toe roepen en terugdringen.

De Wachter Sions laat ook de zwarte kant van het neo-calvinistische Reveil

zien, want Kuyper bewerkstelligde een grotere openheid naar de wereld. Er was geen ruimte voor nauw zelfonderzoek. De leer van de veronderstelde wedergeboorte was gekomen en van de algemene genade, wat het beeld kon scheppen dat de wereld zo kwaad nog niet was en dat het allemaal nog wel meeviel, stelde de Wachter Sions. (15/6, 1972)

De Wachter Sions stelde dat het teveel afweek van belangrijke principes van het oorspronkelijke calvinisme. De Wachter Sions wees op de centrale uitspraak van aarde-verlating van Calvijn waaraan alles getoetst dient te worden : 'Er is geen middenweg: of de aarde verliest voor ons haar waarde, of ze houdt ons geboeid in mateloze liefde voor haar. Daarom als we ons enigszins om de eeuwigheid bekommeren, dan moeten we er ons zorgvuldig op toeleggen, dat we ons losmaken uit die boze boeien.'

Bavinck klaagde erover in 1904, stelde de Wachter Sions, dat men de geestelijke zielekennis miste. In die zin moest 1953 wel komen, waar men in de oud gereformeerde gemeente ook al mee bezig was. De theologische systemen van Da Costa en Kuyper, van de twee grote reveils in de jaren 1800 waren nog te nauw en te eng. De 1953-schakel van het herstel van de zondologie moest hen op sleeptouw nemen.

BEGRIJPT GIJ WAT GIJ LEEST ?

Wat hebben we met de koude, glibberige reptielen om ons heen te maken ? Er zullen maar weinigen door de enge poort gaan. We leven in de dagen van 2 Timotheus 3. We hebben met de geest van Repelsteeltje te maken. Hij heeft het op de kinderen gemunt. Laten we niet indutten. Tussen het Reveil van de 1820-er jaren en de 1880-er jaren in was er de Afscheiding en de Ledeboeriaanse beweging, die veel meer bevinding en bezieling hadden. Zo was er een weg en een pad wat tot de gereformeerde gemeente leidde, de oud gereformeerde gemeente, en de gereformeerde gemeenten in Nederland. Alles zou draaiden om het komende 1953 waarin de prediking van de doodstaat van de wereld weer voorop zou staan en verdiept zou worden, want ze waren er nog niet. 1953 was de ware vrijmaking, waar 1944 slechts op wees. 1944 was de voorbereider van 1953. Men moest zo afrekenen met overmatige romantiek van Da Costa en Kuyper, om zo tot de verloren schakels van het calvinisme te komen. Tulip zou zich vanzelf uitschakelen in de diepte van deze put. Calvijn's leer van de aarde-verlating en de leer van de afwachting zouden zegevieren over al te gemakkelijke uitverkiezing en genade.

Nu, dit is wat de opname is, die ingeklonken is in de diepte van de leer van Calvijn, wat dus in principe een neername is. Het is een ondername.

De amazoneleer kwam al voor bij de gereformeerde vaderen, zoals Calvijn en C. Steenblok, en ook de Saambinder stelde dat de geschiedenis een leermeesteres was. Amazones zijn literaire structuren. Calvijn stelde dat God eerst als een moeder kwam, maar dat de mens haar niet wilde. Toen werd de zoon gezonden, en die werd gekruisigd. Ook werd deze tot afgod gemaakt. Calvijn was geen Ariaan, maar waarschuwde wel tegen misbruik en ijdel gebruik van het Jezus geheimenis. We zien in Calvijn geen oeverloze Jezus-roeper die Jezus er te pas en te onpas bijhaalt. Hij noemde het Woord de leermeesteres waarnaar wij moeten terugkeren, en waaraan de mens zich moet onderwerpen. Zij spaart de zonde niet. Zij is geroepen om de mens los te maken van ijdelheid en nalatigheid. Jezus was hierin 'de herinnering tot vervulling'. Wij moeten terugkeren tot onze Moeder, en het vlees zal een groot 'nee' te horen krijgen, een groot 'ik ken u niet.' Dan zal de mens het pad op moeten gaan tot het minste, om daarmee te leren leven, en alles zal de mens zelf moeten kopen, zoals de dwaze maagden geen olie kregen van de wijze maagden, omdat ze persoonlijk en bevindelijk zelf ontdekt moesten worden aan de zonde en de ellende.

In dit opzicht wijst Calvijn ook op de voortvluchtige Hagar die het bevel van de Heere had gehad 'om haar met haar meesteres te verzoenen,' (Genesis 16:9)

De amazoneleer van Calvijn en ook van de andere gereformeerde vaderen bleef altijd op de achtergrond, omdat de mens er nog niet klaar voor was. De Moeder geeft haarzelf ook niet zomaar prijs, en komt eerst als amazone. Zo heeft zij na eerst zelf gekomen te zijn haar zoon gezonden, opdat de vrome het zoonschap zou leren. We spreken daarom van het wilde calvinisme, wat niet een vrij calvinisme is, of modern calvinisme, of neo-calvinisme, maar het herleiden tot de voortijdse bronnen, het teruggaan naar de grondteksten, wat ook een thema was in de calvinistische exodus van de midjaren 1500 van Nederland naar Duitsland. Vandaar dat de gereformeerde vaderen Ledeboeriaans vasthielden aan het oude puin, als mijnwerkers, omdat daar de levensbronnen van de kerk in verborgen waren. Dit ging zo goed en kwaad als het ging, want men was zwaar ongeletterd, en als men het al over het Grieks had, dan was dat vaak varkensgrieks, pervers Grieks, omdat het westen nu eenmaal ondervoed is in het Grieks. Over het Aramees, de taal van Jezus, had men het veel minder, terwijl dat een diepere brontaal is, die overigens terugleid tot Egypte, waarin ook Jezus zijn schuilplaats had. Mozes en Jozef waren beiden Egyptologen. De grondteksten kunnen alleen ten volle verstaan worden in de grotere Egyptische context. Dan nog zijn we er niet, want we moeten terug naar de voortijdse amazone inzettingen. Die liggen aan de oude bijbel ten grondslag.

De moderne talen zijn de mens tot strop geworden, en nu groeien ze op in deze matrix, want de moderne talen zijn behekst en houden de mens behekst. Het is een gevolg van de torenbouw van Babylon. Ledeboer streed ertegen en wilde terug naar de oude talen en daaraan vasthouden. Hij wilde ook niets weten van de d/t-waanzin. J.H. Landwehr (1864-1930) viel hem daar nog op aan in zijn boekje 'L.G.C. Ledeboer in zijn leven en arbeid geschetst.' (1900)

Landwehr stelde dat Ledeboer zich niet stoorde aan stijl of taal. Hij spotte bijna met alle taalregels. (p. 119) Landwehr stelde dat de taalwetten niet door mensen zijn gemaakt, maar door God zijn gegeven, wat natuurlijk een veel te romantisch en naïef beeld is van de wereld. Landwehr betreurde het dat een gestudeerd man als Ledeboer de moedertaal zo verwaarsloosde, maar Landwehr beseft niet dat Ledeboer aan een oudere en wildere moedertaal vasthield, niet die van de hoer der mensen.

J.H. Landwehr was een leerling van Bavinck aan de theologische school in Kampen. J.H. Landwehr kwam uit christelijk gereformeerde hoek. Hij groeide op onder de christelijk gereformeerde predikant J.H. Donner (1824-1903) die later meeging met de doleantie van Kuyper, oftewel de gereformeerde kerk, in 1892. Het grootste gedeelte van de christelijk gereformeerde kerken ging met deze stroom mee. Ook Landwehr ging met de doleantie mee in 1892.

Landwehr werd in 1886 predikant in de christelijk gereformeerde gemeente in Monster, waar hij werd bevestigd door J.H. Donner, en ging in 1892 naar de gereformeerde kerk in Sneek. In 1894 ging hij naar Rotterdam. Hij moest hier in 1925 stoppen vanwege gezondheidsproblemen. Hij woonde toen nog even in Voorburg, en verhuisde vlak voor zijn dood weer naar Rotterdam, waar hij is overleden. Hij was ook dertien jaar leraar geweest aan de gereformeerde vormschool voor onderwijzers. Hij heeft ook geholpen met het oprichten van twee christelijke scholen. Hij heeft ook geschreven voor 'De Vrije Kerk' wat in die tijd de bovenbouw was van de christelijk gereformeerde kerk en daarna van de gereformeerde kerk.

Ook de gereformeerde bond binnen de hervormde kerk, als de bovenbouw van de hervormde kerk, bleef vasthouden aan het oude puin, als mijnwerkers. In 1906 ontstond de gereformeerde bond, en in 1909 verschijnt het blad De Waarheidsvriend.

Er is in bevindelijke kringen een spanning tussen het eenmalige, plotsklapse en het meermalige, stapsgewijze. Er zijn vele hete hoofden en koude harten over of het dit of dat is. Laten we beseffen dat het literaire stijlfiguren zijn. Als men teveel het eenmalige vasthoudt, dan brengt dat versuffing. Het is een gedicht wat men niet te letterlijk moet nemen. God doet zeker dingen plotsklaps en voor eeuwig, maar we mogen het niet overdrijven. We mogen er niet voorwerpelijk mee omgaan, maar onderwerpelijk. Het moet verdiept worden. Hierin ligt zowel rationalisme op de loer als mysticisme, waas de Waarheidsvriend ook tegen waarschuwde. Hierin moeten we de juiste verhouding zien te vinden tussen het Woord en het geestelijke, en leren kennen wat het onderwerpelijk betekent, niet als objecten, niet als monumenten. Het moet tot leven komen. De mens heeft godsdienst te menselijk gemaakt, waar Barth ook tegen waarschuwde. De afstand tussen God en mens is zeer groot. Het Barthiaanse pakte de zakgod van de mens af, de goddrugs, en daarom waren de kerken boos, want zo verloren ze macht over de zielen van de mens die ze fokten voor een markt. Wel begonnen steeds meer mensen te ontwaken tot het Barthianisme, en gingen steeds meer kerken met Barth mee.

Velen strijden voor eigen vaandel, wat hen is overgeleverd, voor hun clan-identiteit. Velen kennen het alleen maar als object, en velen hebben het als een gevangenis-implantaat. Zo worden ze tegenover elkaar gezet in de arena's, om de verschillende markten te spekken, zoals de medische wereld, de gokwereld, de juridische wereld, en de religieuze wereld. Velen kennen het niet als onderwerp. Velen zijn erdoor opgeslokt, en zelf ook tot object geworden, tot een product in een duistere industrie die ze niet kennen en ook niet mogen kennen.

Het varkensgrieks, of sluimergrieks, drijft hen voort, maar Jezus en de apostelen spraken hoofdzakelijk Aramees. Het is een duister virus wat alles heeft bezoedeld. In het geestelijke moet voor hen alles gratis en gemakkelijk zijn, en mogen ze vooral er zelf niet bij betrokken zijn, en dit is een deelwaarheid want het vlees mag er inderdaad niet bij betrokken zijn, en men mag het inderdaad niet door het vlees verdienen, maar er is ook een geestelijke roeping van een geestelijk loon, waar Calvijn op wees. Er was ook een andere zijde van zijn verhaal van de Institutie, wat hij heel behoedzaam en voorzichtig ontvouwde in zijn bijbelverklaring, maar piraten renden met zijn Institutie weg, zodat het eigenlijk niet meer calvinistisch was, maar varkelijk, zoals de nazi's ook ooit eens wegrenden met Darwin en Nietzsche zonder hun filosofische werken te hebben gelezen en bestudeerd, want zij gaven wel degelijk nuance, en verklaring, net zoals Calvijn dat deed.

Het is een hele opgave om los te komen van het varkensgrieks en het varkenscalvinisme. Het zit zo diep in de mens. Het zit in de botten. Toch is daar een weg. Het Aramees leidt terug tot de Egyptische brontaal, en zo terug tot de

voortijdse inzettingen van de amazones. Uiteindelijk waren zij eerst gekomen tot de mens, zoals Calvijn stelde dat God eerst als een moeder kwam. Door de zonde ging de man heersen over de vrouw, en de man ging ook heersen over de zoon. We zien deze verschrikkelijke werkelijkheid om ons heen waaruit wij moeten ontwaken.

De mens heeft een leesstoornis, kan literaire stijlfiguren of niet ontdekken of niet op diepte schatten. Dat is een virus wiens ketenen van geslacht tot geslacht worden doorgegeven. Begrijpt gij wat gij leest ?
